

Samokrčljiva (elastomerna) balonska črpalka – lajšanje bolečine

Spoštovani!

Zdravljenje, ki vam ga predlagamo, zahteva vaše soglasje.

Pred odločitvijo vas želimo s to pisno razlago in pogovorom z zdravnikom poučiti o načinu, pomenu, možnih neugodnih posledicah in nevarnostih predlagane zdravstvene oskrbe.

Samokrčljiva balonska črpalka je sodoben pripomoček za enkratno uporabo, ki omogoča neprekinjeno podkožno dajanje zdravil v infuziji. Namenjena je za lajšanje bolečin in drugih simptomov bolezni. Bolnik jo lahko ima tudi na domu. Sestavljena je iz zaščitnega ohišja, v katerem je balon, ki je istočasno rezervoar za analgetično tekočino. Napolnjeni balon se enakomerno krči ter neprekinjeno pošilja zdravilo v infuzijski sistem in vstavljeno podkožno plastično kanilo. Črpalka je lahka in jo bolnik lahko nosi v vrečki okrog vratu ali okoli pasu.

Napolnimo jo lahko za več dni. Je cenejša in bolj enostavna za rokovanje kot črpalka na vzmet ali baterijo. Velikosti odmerka, ki smo ga že napolnili v balon, ne moremo spreminjati, zato črpalko uporabljamo za zdravljenje stabilne bolečine.

Kje bolnik dobi prvo samokrčljivo črpalko?

Prvo balonsko črpalko pripravimo po recepturi, ki jo predpiše zdravnik v protibolečinski ambulanti. Ohišje črpalke je opremljeno z nalepko s podatki o bolniku, datumu priprave, sestavi, pretoku, času trajanja analgetične mešanice, kdo jo je predpisal in kdo je črpalko napolnil. Zraven priložimo LIST ZA OPAZOVANJE ZDRAVSTVENEGA STANJA BOLNIKA Z BALONSKO ČRPALKO, ki vsebuje poleg osnovnih podatkov o bolniku, načinu lajšanja bolečine in sestavi analgetične mešanice, še kratka navodila o opazovanju in menjavi podkožne kanile ter evidenco o oceni bolečine po VAS (vizualno analogni)/NRS (numerični) lestvici.

Zelo pomembno je, da je ta list natančno izpolnjen, ker je osnova za nadaljnje odločanje o ustreznosti analgetičnega zdravljenja, in da ga vedno, ko pridete po recept, prinesete s seboj!

Samokrčljivo balonsko črpalko na našem območju lahko z naročilnico naročite v naslednjih lekarnah:

Območje	Lekarna
Celje z okolico	LEKARNA CENTER, Ljubljanska cesta 20, Celje
	LEKARNA PRI HUSU (za gledališčem v Celju)
Velenje z okolico	LEKARNA VELENJE CENTER
Slovenske Konjice z okolico	LEKARNA SLOVENSKE KONJICE, Usnjarska cesta 6, Slovenske Konjice
Rogaška Slatina z okolico	LEKARNA ROGAŠKA SLATINA, Celjska cesta 10, Rogaška Slatina
Prebold	LEKARNA CVETKA, Graščinska cesta 11, Prebold

V teh lekarnah bodo črpalke tudi napolnili po recepturi, ki jo izdamo v naši ambulanti.

Kje lahko bolniki dobijo nadaljnje recepte, ki so potrebni za naročilo balonske črpalke v lekarni?

Recept za polnjenje nove balonske črpalke napiše zdravnik v protibolečinski ambulanti po predhodnem poročanju (po telefonu ali osebno) o stanju bolnika (subjektivna ocena bolečine po vizualni ali numerični lestvici, zaspanost, bruhanje, zaprtje). Poročilo lahko poda bolnik sam, njegovi svojci, zdravstveni delavci v zdravstvenih ustanovah ali patronažna medicinska sestra. Na podlagi teh informacij bo zdravnik odločil o ustreznosti in morebitnih spremembah zdravljenja.

Prosimo vas, da pokličete pravočasno vsak PONEDELJEK ali ČETRTEK na tel. 03/ 423 33 83 od 8. do 10. ure.

Priprava samokrčljive balonske črpalke je zahteven postopek, ki traja dlje časa. Priporočamo, da se z receptom v lekarni zglasite čim prej, da se dogovorite za dan in uro prevzema črpalke.

Od izdelave črpalke v lekarni do menjave, ki jo opravi patronažna medicinska sestra ali zdravstveni delavec v zdravstveni ustanovi, ne sme preteči več kot 24 ur.

Črpalko shranjujte po predpisanih navodilih.

Prav tako vas prosimo, da vedno, ko pridete po recept, zraven prinesete VELJAVNO ZDRAVSTVENO KARTICO.

Na kaj moramo paziti med tem, ko injiciramo učinkovine podkožno:

- Bolnik je brez bolečin – črpalka deluje pravilno.
- Večkrat preverjamo mesto injiciranja na koži:
 - če je vneto, prestavimo iv. kanilo na drugo mesto. Običajno ostane mesto injiciranja isto dva do tri dni, če dajemo samo morfin, tudi dva tedna.
- Črpalka deluje pravilno, če se na koncu sistema pojavi kapljica.
- Nadziramo črpalko, če vbizgava izbrano količino učinkovine (ob vsaki kontroli na ohišju črpalke označimo, do kod sega balon s tekočino: če je pretok 2 ml/uro, v enem dnevu steče 48 ml, če je pretok 1,5 ml/uro, v enem dnevu steče 36 ml). Če teče prepočasi:
 - sistem lahko kolenči,
 - v podkožju je edem zaradi lokalne vnetne reakcije.
- Pregledamo ohišje črpalke in balonski rezervoar (lahko pušča ali celo počí).
- Če črpalka ne deluje, kot je opisano, jo odklopite in vrnite v lekarno ter nas o tem obvestite, da skupaj uredimo nadaljnje protibolečinsko zdravljenje.

Kako samokrčljivo črpalko zavržemo, če ta ni prazna?

Če samokrčljiva balonska črpalka ni prazna, jo odnesemo v katerokoli lekarno, kjer zbirajo odpadna zdravila.

Kakšen je postopek nastavitve podkožne kanile?

Plastično kanilo (22G ali BD Saf-T-Intima™) uvedemo **PODKOŽNO** po predhodnem aseptičnem čiščenju kože. Pritrdimo jo s prozorno samolepilno folijo, ki dobro preprečuje izpad kanile in omogoča nenehen nadzor vbodnega mesta.

Katera so najprimernejša mesta nastavitve podkožne kanile?

Najprimernejša vbodna mesta	Neprimerna vbodna mesta
Zgornji del prsnega koša pod ključnico	Edematozna koža (limfedem)
Na trebuhu	Predeli po obsevanju, pregibi
Nadlaket, notranja stran stegen	Nad izbočenimi kostmi

Kdaj je treba zamenjati mesto podkožne kanile?

Mesto zamenjamo, če:

- se pojavi vnetje vbodnega mesta (rdečina, oteklina ki se veča, bolečina na mestu vboda);
- pride do izpada, kolenčenja kanile;
- zdravilo ne izteka – balon se ne prazni (kolenčenje kanile), ob tem da črpalka pravilno deluje (kar vidite po tem, da se na koncu sistema pojavi kapljica, ko ga odklopite od kanile).

OPOZORILO!

Pogostost menjave podkožne kanile ni točno določena. Lahko jo menjavamo na nekaj ur do več kot na tri tedne. Menjava je odvisna od reakcije bolnikove kože in delovanja črpalke.

Če neprekinjeno podkožno dajanje zdravil z balonsko črpalko traja dalj časa, se na koži in podkožju večkrat prebodeh mest naredijo spremembe (podkožni vozli, hematomi). Na teh mestih za nekaj časa (do spontane resorpcije) **NE SMEMO UVAJATI PODKOŽNE KANILE**. V tem času za uvajanje podkožne kanile uporabljamo druga ustrezna mesta, ki so še nespremenjena.

Na kaj moramo biti pozorni, ko opazujemo vbodno mesto?

Vbodno mesto	Drugo
Videz in barva kože (rdečina)	Prehodnost kanile, tekočina teče ob kanili
Oteklina, ki se povečuje	Izpad, kolenčenje kanile
Bolečina na mestu vboda	Pritrditev kanile
Mesto vboda nadziramo enkrat ali po potrebi večkrat dnevno (menjava položaja, osebna higiena)	

Kontraindikacije:

- huda trombocitopenija,
- anasarka,
- bolnik se ne strinja s tem načinom zdravljenja.

Možni zapleti:

- nepravilno delovanje črpalke,
- huda bolečina,
- sprememba zavesti (zaspanost, ko se bolnik ne odzove na klic in na bolečino),
- slabost/bruhanje,
- zaprtje.

Kako ravnamo v primeru zapletov?

**Prekinemo terapijo (z zatičem na infuzijskem sistemu).
Tako pokličemo osebnega ali dežurnega zdravnika.**

Koga naj obvestimo, če je bolnik s samokrčljivo črpalko sprejet v bolnišnico ali je odpuščen domov ali v drugo zdravstveno ustanovo?

Če je bolnik sprejet na bolnišnično zdravljenje v Splošno bolnišnico Celje ali v katerokoli zdravstveno ustanovo, nas o tem obvestite, ker mu je treba zagotoviti neprekinjeno zdravljenje bolečine doma ali v drugi zdravstveni ustanovi.

Na dan odpusta z oddelka nas takoj, ko je to potrjeno, obvestite. Tako bomo pravočasno zagotovili nadaljevanje in ustrezno zdravljenje bolečine. O delovanju samokrčljive črpalke je treba pravočasno poučiti bolnika, svojce in obvestiti patronažno medicinsko sestro.

Kdaj in kam se lahko obrnemo po pomoč ?

- Osebni zdravnik
- Dežurni zdravnik
- Ambulanta za diagnostiko in terapijo bolečin (vsak PONEDELJEK in ČETRTEK) na tel. 03/423 3383 od 8. do 10. ure.

Oddelek za anesteziologijo, intenzivno medicino operativnih strok in terapijo bolečin

Kataloška oznaka: KAa-10/2

Marec 2023